

Helena Pietrzak

Doktorat ks. Bartosza Nowakowskiego

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 50/1-2, 325-327

2007

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Z ŻYCIA WYDZIAŁU PRAWA KANONICZNEGO UKSW

Prawo Kanoniczne
50 (2007) nr 1-2

DOKTORAT KS. BARTOSZA NOWAKOWSKIEGO

Dnia 17 października 2006 r. na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej ks. mgr Bartosza Nowakowskiego, absolwenta wyżej wymienionego Wydziału. Doktorant przedłożył Radzie Wydziału rozprawę pt. *„Wkład Księdza Antoniego Stankiewicza w dorobek myśli kanonistycznej w przedmiocie wad zgody małżeńskiej pod rządami Kodeksu Jana Pawła II”*. Praca została napisana pod kierunkiem ks. prof. UKSW dr hab. Henryka Stawniaka. W charakterze recenzentów wystąpili: ks. prof. PWT dr hab. Wiesław Wenz (Wrocław) oraz ks. prof. dr hab. Wojciech Góralski (UKSW).

W czasach obecnych zmian ustrojowych i rozwoju badań naukowych, wielokrotnie mamy do czynienia z odwoływaniem się do ludzkiej egzystencji. Ta zaś jest ukierunkowana na poszukiwanie prawdy, na obiektywną ocenę rzeczywistości, w której znalazł się człowiek, podmiot prawa, wierny. Odpowiedź na te poszukiwania stara się dać Kościół katolicki, który poprzez rozwijający się system prawa kanonicznego, badania naukowe i praktykę sądów kościelnych, dąży do precyzyjnego kształtowania norm kanonicznego prawa materialnego i procesowego. Niewątpliwie, także istota badań, dotyczy również prawdy, której coraz częściej – szczególnie w ostatnim czasie – poszukują wierni w procesach o nieważność małżeństwa. Prawdy, która integruje się z drogą człowieka i chrześcijanina do pełni wiary. Jak się zauważa, niektórzy wierni – z różnych względów – nie traktują małżeństwa jak sakramentu, czyli zgodnie z nauką Kościoła katolickiego. Kierują się natomiast prywatnymi celami. Problem ten znajduje swe odzwierciedlenie szczególnie w wyrokach sądów kościelnych, licznych orzeczeniach Trybunału Roty Rzymskiej. Stąd, jak podkreślił papież Benedykt XVI, poważnym obowiązkiem jest staranie się o to, aby instytucje Kościoła w trybunałach stawały się coraz bliższe wiernym.

Zasadniczy korpus pracy składa się z sześciu rozdziałów poprzedzonych: notą bibliograficzną Ks. Antoniego Stankiewicza, wykazem skrótów, bibliografią oraz wstępem. Każdy z rozdziałów poświęcony został osobnej wadzie zgody, zawiera także krótkie wprowadzenie historyczne, które obejmuje najczęściej podstawowe

we założenia poszczególnych wad zgody oraz odnośne koncepcje Ks. Antoniego Stankiewicza.

We wstępie Autor wskazał zasadniczy cel, określony także w tytule dysertacji, mianowicie ukazanie wkładu naukowego Księdza Antoniego Stankiewicza /obecnego Dziekana Roty Rzymskiej, wieloletniego jej audytora, profesora i wykładowcy rzymskich uczelni: Uniwersytetu Gregoriańskiego oraz Uniwersytetu Świętego Krzyża; w 1967 r. także adiunkta na Wydziale Prawa Kanonicznego ATK w Warszawie/ w dorobek myśli kanonistycznej dotyczącej wad zgody małżeńskiej. Podkreślił jednocześnie, że dysertacja jest syntezą wspomnianego dorobku naukowego Ks. Antoniego Stankiewicza oraz prezentacją pewnego etapu badań i poglądów także innych, wybitnych naukowców i badaczy prawa kanonicznego.

Rozdział pierwszy zatytułowany: „Osoba i jej przymiot przedmiotem fałszywego sądu współmałżonka”, dostarcza czytelnikowi wiele informacji historycznych, które stały się podstawą układu systematycznego obowiązującego kan. 1097 KPK. Kolejno – w dalszej części rozdziału – Doktorant uwzględnił zagadnienie koncepcji osoby funkcjonującej na gruncie KPK, interpretację aparatu pojęciowego kryteriów błędu */directe, principaliter, intendatur, implicite/*, zakres obiektywny i subiektywny błędu, określenie relacji: błąd a warunek oraz kwestie retroaktywności § 2 wspomnianego kan. 1097 KPK i właściwe dowodzenie.

W rozdziale drugim pt. „Próba wyjaśnienia kwestii spornych z kan. 1098 KPK przez Ks. Antoniego Stankiewicza”, Autor przedstawia rozbieżności stanowisk naukowców i sędziów, którzy interpretując i aplikując nowo wprowadzoną do KPK normę kan. 1098, napotykały na liczne trudności. Stąd Doktorant prezentuje i zestawia ww. poglądy z opiniami i stanowiskiem Ks. Stankiewicza. Dotyczy to w szczególności kwestii intencjonalności i charakteru działania podstępnego oraz zagadnienia retroaktywności. Ukazał korelacje jakie zachodzą pomiędzy sprawcą podstępem, a jego ofiarą.

Rozdział trzeci noszący tytuł: „Wokół problematyki klauzuli *dummodo non determinet voluntatem* z kan. 1099 KPK”, nie jest całościową analizą zagadnień poruszanych przez normę (w szczególności nie jest wykładnią zgody małżeńskiej). Stanowi raczej sumaryczne zestawienie oryginalnych i innowacyjnych opinii Dziekana Roty Rzymskiej odnośnie błędu prawnego (jego istnienia, natury i zakresu) oraz relacji kan. 1098 KPK do symulacji (kan. 1101§ 2 KPK).

Przedmiotem rozdziału czwartego pt. „Formy symulacji dokonanej pozytywnym aktem woli” jest prezentacja dorobku Ks. Stankiewicza odnośnie fundamentalnego zagadnienia symulacji (czyli pozytywnego aktu woli). Na tym gruncie analizuje pod względem teoretyczno – prawnym m.in.: słuszność terminologii, właściwe formy oraz relacje symulacji całkowitej do kan. 1095 KPK i kan. 1103 KPK.

W ramach rozdziału piątego pt. „*Conditio* jako element niekompatybilny z rzeczywistością małżeńską”, przedstawia Doktorant podstawy historyczne funkcjonowania warunku na gruncie prawa kanonicznego – tj. kan. 1102 w odniesieniu do KPK z 1917 r., systemów prawa cywilnego oraz dopuszczalności warunku w prawie Katolickich Kościołów Wschodnich. Skupia się wobec wątpliwości i charakteru warunków (m.in. trudności na płaszczyźnie duszpasterskiej, społecznej i moralnej oraz na płaszczyźnie prawa małżeńskiego).

Z kolei ostatni rozdział, szósty pt. „Przymus i bojaźń a naturalna skłonność osoby do zawarcia małżeństwa” jest prezentacją stanowiska Dziekana Roty Rzymskiej odnośnie pochodzenia i podstaw normy kan. 1103 KPK, relacji *vis* i *metus* do wolności kwalifikowanej, charakteru bojaźni powodującej wadę konsensu.

Całość pracy zamyka zakończenie, w którym Autor w sposób jasny i przejrzysty podsumował wyniki swoich badań i wyciągnął właściwe wnioski.

Obaj recenzenci wskazali pozytywne jak i negatywne walory dysertacji ks. mgr Bartosza Nowakowskiego i w końcowych wnioskach ocenili ją jako odpowiadającą wymogom stawianym przez prawo rozprawie doktorskiej, tak pod względem merytorycznym jak i formalnym. Podkreślili też, że Autor dobrze zrealizował swe zamierzenia badawcze.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW, biorąc pod uwagę wyniki egzaminu doktorskiego, walor naukowy przedłożonej pracy właściwy dla rozpraw doktorskich, opinie recenzentów oraz pozytywny wynik obrony, nadała ks. Bartoszowi Nowakowskiemu stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

Helena Pietrzak

DOKTORAT KS. MARKA MAKOWSKIEGO

Dnia 14 listopada 2006 r. na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej ks. mgr Marka Makowskiego, absolwenta wyżej wymienionego Wydziału. Doktorant przedłożył Radzie Wydziału rozprawę pt. „*Nominacje biskupów według Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku i konkordatów obowiązujących*”. Praca doktorska została napisana na Wydziale Prawa Kanonicznego UKSW pod kierunkiem ks. prof. dr hab. Józefa Krukowskiego. Recenzentami rozprawy byli: ks. prof. dr hab. Edward Górecki (PWT Wrocław) oraz Dziekan Wydziału ks. prof. UKSW dr hab. Józef Wroceński.